

Za gospodarje

Maribor, dne 10. januarja 1934.

Nekaj misli o sadjarstvu.

Ob prehodu starega leta v novo delajo države, podjetja, oblasti in tudi zasebniki proračun za prihodnje leto. Tudi kmetu je treba premisliti in preudariti, kako bo v prihodnjem letu gospodaril, da bi čim več pridobil iz svojega posestva in gospodarstva za lastno prehrano, za vzdrževanje posestva in za poravnava davkov in drugih stroškov.

Če preotrimo naše kmetijstvo sedaj v povojni dobi, smemo reči, da so že vse panoge kmetijstva: poljedelstvo, vinarstvo, živinoreja, hmeljarstvo itd. postale nerentabilne. Ena sama panoga gospodarstva, to je sadjarstvo, se je do sedaj precej izplačala, seveda le pri pametnih in umnih sadjarjih. S tem ni rečeno, da bi se morali od sedaj vsi vreči samo na sadjerejo, kakor pred leti v nekaterih krajih na hmelj; kajti tudi tukaj bo s časom prišlo do nadprodukcije. To pa velja pred vsem za slabo sadje. Zato je torej upravičen opomin: Kmetje-sadjarji, sadite samo najboljše sorte, katere trgovci najrajši kupujejo! Slabe vrste sadnega drevja precepljajte, snažite in gnojite. Če z drugim nimate, storite to z gnojnico, da vam po klančih in jarkih od vaših gnojišč ne odteče, dočim sadno dnevje lačno gleda za njo. Najvažnejše pa je škropljenje sadnega drevja, ki je ravno tako potrebno kakor škropljenje vinograda.

Da vam bo mogoče umno sadjariti, pristopite, kateri še niste, kot člani k Sadjarskemu in vrtnarskemu društvu v Ljubljani, žigar podružnice so po vsej Sloveniji razširjene. Sadjarsko društvo se zanima za sadjarstvo in vrtnarstvo, ter ga z vsemi sredstvi pospešuje, podružnice prirejajo sestanke, predavanja, tečaje in razstave. Omenjeno društvo izdaje mesečni strokovni list »Sadjar in vrtnar«, ki ga pišejo najboljši sadjarski in vrtnarski strokovnjaki. Letna članarina znaša 25 Din. Ni treba se bati no-

benega jamstva in preteče škode, pričakovati morete za sebe samo korist, ki je združena z napredkom v tej važni gospodarski panogi.

Mihael Kovačič.

Ljudski pravnik.

Služnostna pravica vožnje v gozdu.
Pic. — Že od leta 1912 imate 7 oralov gozda. Vaš prednik je kakih pet let pred tem prodal 2 orala nekemu tretjemu. Ta kupec in njegovi so že vsi pomrli in dotični gozd je šel z roke v roko. Sedanjí lastnik teh 2 oralov gozda je lani spomladi prodal les in ga zvozil čez Vaš gozd, čeprav bi istega lahko zvozil po drugi, sicer nekoliko daljši poti. Vi ste mu prepovedali voziti čez Vaš gozd, ker ni tam še nihče vozil, odkar imate Vi gozd, pa Vam je sedanji lastnik 2 oralov gozda odvrnil, da ima pravico voziti, ker je bila prej vsa zemlja skupaj in mu vsled tega uporabe poti čez Vaš gozd ne morete zabraniti. Ko je sosed (lastnik 2 oralov gozda) vse izvozil, je bila cesta taka, da ne morete dobiti stelje in drv. Zahtevali ste od soseda, da poškodovano cesto popravi in isto spravi v tako stanje, kakor je bila, predno je začel voziti. Sosed pa noče plačati odškodnine in tudi ceste ne popravi. Radi bi vedeli, kaj Vam je storiti, da bote prišli do svoje pravice. — Lastnik 2 oralov gozda ni imel priposestovane pravice vožnje čez Vaš gozd, ker bi moral potem imeti svoj gozd najkasneje že leta 1822. Dne 5. julija 1853 je izšel namreč cesarski patent, ki je določil, da se od tega časa dalje sploh ne more priposestovati služnostne pravice pota v gozdu in da ostanejo še nadalje v veljavi samo one služnostne pravice, ki so bile priposestovane do omenjenega dne (5. 7. 1853), iz česar sledi, da je moral dotični upravičenec pot rabiiti najmanj 30 let nazaj. V Vašem slučaju se Vam, kakor

izhaja iz informacije, ni treba bati, da bi nasprotnik že imel tako pravico. Glede Vas in Vašega nasprotnika pride morebitno v poštev zakon o gozdih z dne 21. 12. 1929. Lastniku 2 oralov gozda morate oziroma bi morali dovoliti, da izvažajo čez Vaše zemljišče (gozd), če ni mogoč drugače izvoziti, ali če bi bil drug način ali druga smer nerazmerno dražja. Nasprotnik bi bil moral Vas najprej prositi in ako bi se ne mogla sporazumeti o zasilni poti, to je poti, po kateri se vozi, bi morala oba zapositi pri sreskškam načelstvu. Odločbo bi izdal sreski načelnik v 30 dneh od dne, ko je bila vložena prošnja. V odločbi bi bila določena smer in velikost poti, način uporabljanja, rok, do katerega traja pravica do uporabe poti in velikost odškodnine. Sosed, ki bi na ta način prišel do poti, Vam mora povrniti vso škodo, ki Vam je nastala. Ako bi Vi ne bili zadovoljni z odškodnino, kakor jo je določil sreski načelnik, bi seveda lahko tožili na sodišče. Dokler bi sosed ne položil odškodnine, bi mu lahko branili prevoz. Mnenja smo, da sosed tudi te pravice ni smel zahtevati, najmanj pa, da bi smel kar sam od sebe voziti. Ker je samolastno vozil, je izven vsakega dvoma, da mora poravnati vso škodo, ki Vam jo je napravil. Zahtevajte od sosedu, da pot popravi v stanje, kakor je bilo pred njegovo uporabo ter mu določite za popravilo gotov rok in pristavite, da bote sicer dali pot popraviti na njegovo odgovornost in stroške. Ako v določenem roku ne bo poti popravljen, popravite isto sami, sosedu pa bote tožili na povračilo celotne škode, ki Vam je nastala vsled prevoza lesa čez Vaš svet.

Izročilna pogodba. Šfd. — Priženili bi se na posestvo, ki je bi Vaša nevesta dobila v last po smrti svojega strica. Vi pa želite, da bi polovico posestva dobili takoj, to je še pred poroko, dočim bi se glede drugega tako zavarovalo, da bi dobili Vi oziroma Vaša nevesta šele po stričevi smrti. Stric je s tem načinom ureditve zadeve zadovoljen. Le tega ne veste, če morete tako pogodbo napraviti doma. — Ako gre samo za izročilno ali kupno pogodbo, potem morete isto napraviti tudi doma; samo podpis strica bo moral biti overovljen na sodišču ali pri notarju. Zdi se pa nam, da ho-

čete napraviti s svojo nevesho tudi dedni dogovor, oziroma ženitveno pismo. V tem slučaju pa ne morete pogodbe napraviti doma, marveč izključno pri notarju. Res je, da bo treba plačati stroške, vendar je vedno boljše, ako se take vrste pogodbe delajo pri notarju, ker je sigurno ali vsaj mnogo bolj verjetno, da bo pogodba sestavljena pravilneje, kakor pa če bi isto delali doma. Na domu napravljene pogodbe so le prepogosto povod mnogim sporom, ki bi sicer izostali, ako bi pogodbe delal notar ali odvetnik.

Šolska obveznost. Lom. — Vprašata kako daleč (koliko km) morajo otroci hoditi v osnovno šolo v planinskih krajih. — Ni nobenega tozadevnega predpisa, ki bi olajševal šolsko obveznost otrok v planinskih krajih. Vsak otrok ki je vpisan v šolo svojega šolskega oškoljša, mora redno hoditi v šolo. Za izostajanje so odgovorni starši, pa tudi oni, ki so sprejeli šolske otroke v službovanje. Izostanek od šole je opravičen: a) ako je otrok bolan; b) ako je umrl kdo izmed članov otrokove družine; c) če je nastopila naravna nezgoda, to je, če preprečijo prihod v šolo: poplava, nevihta, snežni metež ali snežni zameti. Ako je Vaš kraj le preveč oddaljen od šole (4 km ali več) in je pri Vas najmanj 10 do 20 otrok, ki so dorasli za šolo, zaposite vsi starši skupno ali pa občina ali podobčina, da se otvori posebna začasna šolska postaja, kjer traja pouk od 1. 9. do 30. 6. Na takih šolskih postajah poučuje učitelj sosednje šole trikrat na teden poldnevno. Poslopje za šolsko postajo mora dati na razpolago upravna občina, prav tako tudi kurivo, najpotrebnejšo šolsko opremo in vozila oziroma odškodnino učiteljem za vožnjo; nagrado pa da prosvetno ministristvo. Ob koncu pouka je v teh postajah vpričo šolskega nadzornika izpit za vsakega učenca.

Davčne zadeve.

Davek je treba plačati, da ni stroškov: 1. Do 15. februarja 1934 I. četrtletni obrok za zgradarino, pridobnino, rentnino, družbeni davek, davek na samce, davek na poslovni promet in vojnica. 2. Zemljarina zapade I. polletni obrok

do 15. avgusta 1934. 3. Obrtniki, ne pozabite napovedati pridobnine, sicer se pozneje ne morete pritoževati! Prijave je doposlati po posebnem obrazcu v 2 izvodih. 4. Kmetje, ne pozabite zahtevati na domači občini navodila za znižanje zemljarine! Vsak kmet, ki sam obdeluje svoje polje, mora v prihodnjem letu imeti znižano zemljarino! Vse podatke in navodila imajo občine, ki morajo tudi vašo napoved potrditi. 5. One osebe, ki imajo devet ali več istočasno živih otrok, pa ne plačujejo čez 1000 Din letno dfraktnega davka, so tudi v prihodnjem letu proste vsakega davka. Pravico do tega mora imeti letos znova vsak prijaviti davčni oblasti. Za nekatere davčne napovedi dobite tiskovine v prodajalnah Tiskarne sv. Cpirila.

Vojaške zadeve.

Rekrutovanje. E. J. P. — Moj sin, star 26 let, je bil že sedmič pri naboru in vedno začasno nesposoben, kar ga ovira pri sprejemu v službo. Koliko časa traja naborna obveznost? — Po novem zakonu traja naborna obveznost do 27. leta starosti. Če do dopolnjenega 27. leta starosti rekrut pri naboru ni sposoben za vojaško službo, se vpiše v operativno vojsko in je oproščen službe v stalnem kadru. Ker je Vaš sin letos star šele 26 let, bo moral poslednjič še naslednje leto k rekrutaciji, če ni bil doslej usposobljen.

Konjiška podoficirska šola. A. Št. G. — Kakšni so sprejemni pogoji za konj. podčastniško šolo? — Ker natečaja še ni, ne moremo odgovoriti na stavljeno vprašanje, storili pa bomo to, čim bo šola razglasila, da sprejme nove gojence, kar pa bo šele to leto.

Novi zakon o ustrojstvu vojske ter mornarice. B. P. Št. — Vaše naziranje je pravilno po starem vojaškem zakonu, ki se je pa spremenil leta 1931. Radi tega je tamkajšnji vojni referent popolnoma pravilno tolmačil glede nemožnosti oprostivne hranilca, ki ima očeta, starega nad 60 let in pa sestre z nad 18 leti starosti. Po novem vojaškem zakonu z dne 30. 9. 1931 (glej Služb. list št. 2 z dne 8. 1. 1932) štejejo v družino tudi ženske v starosti od 18 do 45 let, če so za delo sposobne.

(Granična) obmejna četa. M. H. Katerl so pogoji za sprejem v granično (obmejno) četo. — Kandidat za sprejem v obmejno četo mora izpolnjevati te-le pogoje: 1. da je državljan kr. Jugoslavije; 2. da je odslužil obvezni rok v stalnem kadru pri glavnih vrstah vojske in prvenstveno pri pehoti, kar dokaže z vojaško listino; 3. da je telesno in duševno popolnoma zdrav in sposoben za službo graničarja ob mirnem in vojnem času, povsem po predpisih, ki veljajo za vojska stalnega kadra, kar se ugotavlja s specialnim zdravniškim pregledom; 4. da je bil med službovanjem v stalnem kadru kakor tudi po odsluženju roka do prijave za sprejem v obmejno četo neporečnega vedenja in ponašanja; da ni bil nikdar v preiskavi niti obsojen radi umazanih dejanj, kar dokaže s potrdilom pristojnega oblasti; 5. da je pismen; 6. da je starejši od 30 let, kar dokaže z izpiskom iz rojstne knjige, z vojaško knjigo ali s potrdilom občine; 7. da je po možnosti neoženjen ali vdovec brez otrok ali sodno ločen od žene brez otrok; 8. da se pismeno zaveže, da bo služil pri obmejni četi kot graničarski pripravnik najmanj leto dni pri onih edinicah in na onih krajih, kjer to službena potreba zahteva, in da izjavi, da pristaja na vse odredbe zakona o obmejni četi in odredbe dotičnih uredb in predpisov, ki izhajajo iz tega zakona. Prvenstvo za sprejem imajo neoženjeni. Če izpolnjujete vse navedene pogoje, vložite tozadevno prošnjo!

Poziv na dosluženje roka. N. N. P. — Leta 1931 je bil sin potrjen za mornarico, ni pa prejel še poziv za odsluženje roka. — Prošnjo za takojšnji vpoklic naj naslovi na pristojni vojni okrug.

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje G. M. v R. **Kako naj vlagam kumarce, da se mi ne pokvarijo?**

Odgovor: Vlaganje zelenih kumarcev v steklenice, da ostanejo nepokvarjene skozi celo zimo, se takole izvrši: Vzame se sveže, majhne, zelene in zdrave kumarce, se jih dobro osnaži in jim peclje odstrani. Sedaj se denejo na sito in plastoma dobro s soljo natrosijo. Sito z natrosjenimi kumarcami pustimo čez noč

na hladnem prostoru, da se ocedijo. Nato se kumarce s prtičem do suhega obriše in začne vlagati prav tesno v steklenice. Za vlaganje kumarce so sposobne 2—5litrske steklenice z zoženim in visokim vratom. Med vlaganjem se kumarcam dodaja lavorjevo listje, koper, šalotka, cel poper, stroki paprike in na tanke krožce zrezanega hrena, dokler se steklenice do vrata ne napolnijo. Sedaj vzamemo prekuhanega in zopet ohlajenega vinskega kisa, ne pa esenca, ki dela vsled prevelike kisline kumarce neužitne, in z njim steklenice do vrha zalijemo, da sega kis za nekaj cm višje kot so kumarca. Napolnjene steklenice se zavežejo s pergamentnim papirjem ali z mehurjem ter spravijo v hladno in suho shrambo.

Vprašanje J. C. iz Št. J. **Kako zatiram šoštarje?** — Odgovor: Kapusne stenice ali šoštarji se vedno v večji množini pojavljajo pri nas in povzročajo veliko škodo zlasti na kapusnicah. Proti stenicam nimamo nobenega zanesljivega sredstva, kakor da jih obiramo in uničujemo. Ličinke od stenice se pa dajo zatreti z brozgo mušjega lesa (Anassia amara). Brozgo napravimo na sledeči način: 1.5—2 kg mušjega lesa namakamo v 20 litrih vode 24 ur, potem prekuhamo in zopet pustimo zavrelico 24 ur stati. Po tem času tekočino ocedimo in ji dodamo 2.5—3 kg mazavega mila, ki smo ga prej raztopili v 5 litrih vode in vse razredčimo z vodo na 100 l. S to tekočino škropimo zelje, ko se začnejo pojavljati ličinke. Razvite stenice ne uniči, zamori le ličinke. Za človeka ni škodljivo to škropivo.

Vprašanje P. P. v J. **Kje, in po kaki ceni bi dobil izven čebelarskega društva sladkor za čebele?** — Odgovor: Cenejši denaturirani sladkor za pitanje čebel dobite le potom čebelarskega društva za Slovenijo. Vpišite se za člana.

Vprašanje M. L. v O. **Kako zatiram lesne črve, ki mi uničujejo prazne panje?** — Odgovor: Črvičnost lesa povzročajo razni škodljivci, kateri je ravno pri Vas, ne moremo vedeti. Priporočamo Vam pa, da namažete zunanje strani panja s karbolinejem ali terpentinom. Kjer je pa panj pobarvan, je pa že itak obvarovan. Notranjost panja držite sušno in zamažite žrelo, da hroščki,

katerih ličinka (črv) vrta les, ne pridejo v njega. Ako so pa hroščki in ličinke že v lesu, pregledajte temeljito stene in v luknjice spustite kapljico terpentina, ki uniči ličinko, čebelam pa nikakor ne škoduje.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborskem trgu dne 5. januarja je bilo 158 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—11 Din, špeh 12—13. Kmetje so pripeljali 8 vozov sena po 40 Din, 4 otave 35—38, 4 slame 30 Din, 14 voz krompirja po 0.75—1, 1 čebule 1—1.50 (česen 7—8), 3 zelja 1—2. Kislo zelje 4, repa 1.25—2, hren 6—7, karfijola 1—5, radič 12. Jabolka 4—8, hruške 5—7, suhe slive 8—12, celi orehi 9—10, luščeni orehi 30—32, pečen kostanj 6. Na trgu je bilo 14 vreč pšenice po 1.25, 6 rži 1, 16 ječmena 1, 18 koruze 1—1.25, 14 ovsa 0.75—1, 8 prosa 1.25, 6 ajde 1, 2 prosenega pšena 2.50, 6 ajdovega pšena 3, 12 fižola 2—3, smetana 10—12, surovo maslo 20—24. Dalje je bilo na prodaj 92 kokoši 20—30, 916 piščancev 25—60, 12 gosi 40—60, 51 puranov 45—80, 8 rac 20—25, 29 kuncev 5—30 Din.

Mariborski svinjski sejem 5. I. 1934. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 126 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7—9 tednov stari komad 110 do 120 Din, 3—4 mesece stari 200 do 250 D, 5—7 mesecev stari 350 do 380 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 550 Din, 1 leto stari 560 do 680 Din, 1 kg žive teže 6—7 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—9 Din. Prodanih je bilo 48 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso od bikov, krav in telic 5—7 Din, telečje meso I. vrste 14 do 16 Din, II. vrste 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din.

Vrednost denarja. I angleški funt je 183.10 Din, 1 ameriški dolar 36.67 Din, 1 holandski goldinar 23.10 Din, 1 nemška marka 13.72 Din, 1 švicarski frank 11.11 Din, 1 avstrijski šiling 9.12 Din, 1 belgijski belga 8.00 Din, 1 italijanska lira 3.02 Din, 1 francoski frank 2.25 Din, 1 češka krona 1.70 Din, 1 grška dragma 0.3 Din.